

STRIPTEKENAAR BIJ KUIFJE 2/2

EENMAAL BERCK ALS STRIPTEKENAAR IN HET WEEKBLAD *KUIFJE* KAN PUBLICEREN MET *PECHVOGEL* LAAT HIJ HET NIET BIJ DE PARIJSE TAXICHAUFFEUR. HIJ ONTWIKKELT EEN BIJKOMENDE STRIPREEKS OVER EEN TROMMELAARTJE DAT HIJ AAN DE REDACTIE VOORSTELT ALS EEN VLAAMS JONGETJE TIJDENS DE BOERENKRIJG. HANSJE WORDT ECHTER INGELIJFD IN HET LEGER VAN NAPOLEON BONAPARTE. ANDERE STRIPVERHALEN VAN BERCK'S HAND VOOR *KUIFJE* KENNEN EEN KORTER BESTAAN.

door Joris De Smet

Eindelijk heeft Berck zijn eigen grote stripreeks te pakken! Hij tekent vanaf 1958 de avonturen van Pechvogel, eerst op scenario van René Goscinny en later de tandem Jacques Acar en Yves Duval. Maar als je denkt dat de tekenaar nu gebakken zit, heb je het mis. De redactie bij het weekblad *Kuifje* is een echte duiventil. Nieuwe redacteurs vliegen af en aan en elke nieuwkomer probeert steevast zijn eigen stempel te drukken op het blad. Dat betekent dat wat de ene dag goed is, dat niet noodzakelijk nog langer is de dag erna.

Berck acht het onder een dergelijk wispelturig regime niet meer dan verstandig om zo breed mogelijk actief te zijn en op die manier wat zekerheid op te bouwen. Hij heeft daarbij alvast een belangrijke troef in handen. Thierry Martens, acht jaar lang de hoofdredacteur van *Robbedoes* waar Berck later aan het werk gaat, brengt het nog het best onder woorden. Aan de Vlaamse kant van strip-land is het studiowerk de gebruikelijke manier van werken. Er moeten zonder onderbreking strikte deadlines worden gehaald om dagelijks verschijnende publicaties te voorzien van hun materiaal. Dat er tegenover dat nogal helse tempo niet

eens een flink loon staat, stemt de Vlaamse tekenaars niet bepaald euforisch, maar het houdt hen ook niet tegen om door te zetten en steeds opnieuw hun verplichtingen na te komen. Het is ongenadig hard, maar het zorgt ervoor dat ze elke dag een halve plaat inleveren, wat de omstandigheden ook zijn.

Ook al werkt Berck ondertussen bij een uitgeverij waar kwaliteit primeert op kwantiteit, hij blijft werken in het ritme dat hij en zijn Vlaamse lotgenoten gewend zijn. Een productie van een honderdtal pagina's per jaar is naar de werknorm van Berck een goed gemiddelde en hij kan op die manier een strak productieschema voorleggen. Op elk willekeurig moment kan de tekenaar vertellen aan

welke pagina hij een halfjaar later zal werken.

Voor een uitgever is een dergelijke voorspelbaarheid in de samenwerking met een tekenaar puur goud. Er zijn weinig tekenaars — echt bijzonder weinig — in de stal van Lombard en daarbuiten die een dergelijke reputatie van stiptheid en regelmaat waarmaken. Behoudens onvoorziene omstandigheden levert Berck met grote punctualiteit en professionaliteit wat hij belooft. Om nog even te illustreren

Karikatuur van Berck door Tibet (1966).

Knutselwerk van Berck om zijn nieuwe reeks aan de redactie van *Kuifje* voor te stellen. Zijn tekst luidt: "Vlaams jongetje van 12 jaar, moedig en hardwerkend zoals die van zijn ras. Op jonge leeftijd wees geworden, woont hij bij een harde boer die hem alleen in huis nam om zichzelf een gratis boerenknecht te bezorgen en die hem zonder reden mishandelt. Janneke houdt van de paarden die hij verzorgt."

hoe ernstig Berck dat neemt: "Mijn vrouw is ooit aan haar hart geopereerd, maar dat heb ik pas bij de uitgever gezegd toen alles in orde was. Ik heb toen elke nacht doorgewerkt zodat mijn platen af waren de dag dat ze moesten geleverd worden."⁶

En dus zal hij, als onvermoeibare en noeste werker, op zijn minst twee verschillende helden afwisselen. Als het avontuur van de ene held is afgewerkt, gooit hij zich op het volgende avontuur van de andere held. De ene reeks is uiteraard *Pechvogel*, de andere langlopende reeks die op het toneel verschijnt, is *Hansje*, over een trommelaar in het leger van Napoleon Bonaparte.

NAPOLEON EN DE BOERENKRIJG

Als Berck zijn nieuwste geesteskind voorstelt, heeft dat een sterke link met zijn persoonlijke cultuur. Slim, want dat sluit mooi aan op de toenmalige ambitie van de uitgever om het Vlaamse publiek te winnen voor het toch voornamelijk Franstalig geïnspireerde weekblad *Kuifje*. Met een

zelf in elkaar geknutselde promotiebrochure in de vorm van een trommel stelt hij voor om een strip te maken rond de avonturen van een Vlaams jongetje dat wordt ingelijfd bij de rebellenlegers tijdens de Boerenkrijg. Dat is een belangrijk historisch conflict op het einde van de achttiende eeuw, waarbij de landelijke bevolking in de Zuidelijke Nederlanden in opstand komt tegen de Franse bezetter. Berck geeft het jongetje de naam Janneke Sluis, bijgenaamd Rataplan naar de onomatopoeie voor tromgeroffel.

De redactie van *Kuifje*, de Nederlandstalige tak van *Tintin*, vindt het idee origineel, maar de redactie van die grotere broer oordeelt niet geheel onverwacht dat een

dergelijke setting het Franstalige publiek niet zal interesseren en misschien zelfs zal schofferen. Zij dringen dan ook aan op enkele aanpassingen. In het Frans behoudt de trommelaar zijn bijnaam. Voor de Nederlandstalige versie krijgt hij de naam Hansje in plaats van Janneke.

Belangrijker is dat de nieuwe held naar een andere oorlog verhuist en het uniform krijgt aangemeten van de grenadiers van de Franse keizerlijke wacht tijdens de napoleontische oorlogen. "Zo stond ik meteen in het andere kamp", aldus Berck.³ Zo zie je maar hoe geschiedenis wordt gemaakt. Hij reageert er nogal laconiek op: "Wat kan je doen? Je geeft toe, want het is tenslotte je broodwinning."⁴

Grote leider Napoleon moet natuurlijk zo nu en dan zijn opwachting maken. Op het einde van

SLECHTSTE HERINNERING

DE JAREN 1980 ZIJN EEN WOELIGE PERIODE VOOR HET WEEKBLAD *ROBBEDOES* MET DIVERSE FORMULEWIJZIGINGEN. OOK HET VLAGGENSCHIP *ROBBEDOES EN KWABBERNOOT* MAAKT EEN VERWARRENDE PERIODE DOOR MET NIET MINDER DAN DRIE AUTEURSTEAMS DIE ELKAAR AFWISSELEN OM NIEUWE VERHALEN IN HET WEEKBLAD TE PUBLICEREN. RAOUL CAUVIN VORMT MET TEKENAAR NIC BROCA EEN VAN DIE TEAMS. MAAR HUN PERIODE IS EEN VAN DE MEEST BEKRITISEERDE BIJDRAAGES AAN DE STRIPREKES.

door David Steenhuyse

Eind jaren 1970 zakt de oplage van de weekbladen *Robbedoes* en *Spirou* jaar na jaar. Niet de inhoud staat ter discussie, wel de aansluiting met een wereldwijd veranderende maatschappij waarin jongeren gemakkelijker toegang krijgen tot andere vormen van entertainment. In 1978 stelt uitgever Charles Dupuis José Dutillieu aan als conceptdirecteur voor het weekblad *Robbedoes* om het weekblad te reorganiseren, terwijl Alain De Kuyssche, die tussen 1978 en 1982 hoofdredacteur van *Robbedoes* is, de teruglopende publicaties van het dreamteam André Franquin, Jijé, Peyo, Maurice Tillieux, Jean Roba en anderen probeert op te vangen met het lanceren van nieuwe talenten, zoals Bernard Hislaire, Yann en Didier Conrad, Frank Pé, Frédéric Jannin, Frank Le Gall, Christian Darasse, André Geerts,...

Dutillieu heeft voor het Belgische tekenfilmbedrijf Belvision meegewerkt aan acht lange tekenfilms. Het doel voor *Robbedoes* is dat er een grotere synergie komt tussen strips en animatie en het beheer van afgeleide producten, zoals merchandising. Tekenfilmstudio Belvision van Raymond Leblanc, de uitgever van Lombard en het weekblad *Kuifje*, heeft een succes te pakken met *De Fluit met Zes Smurfen* (1976), terwijl TVA, het tekenfilmbedrijf van Dupuis op apengapen ligt. Intussen verstopt de door René Goscinny, Albert Uderzo en Georges Dargaud opgerichte Studio Idéfix de ambities voor avondvullende tekenfilms niet. Charles Dupuis moet reageren en de achterstand in het audiovisuele domein inhalen. Hij ziet in Dutillieu de man voor de situatie, hoewel die weinig affiniteit heeft met strips en vaak niet op namen van tekenaars of stripreeksen kan komen.

In 1979 is een van Dutillieus eerste projecten een piloetaflevering van een tekenfilm van *Robbedoes en Kwabbernoot*. Voor de uitwerking denkt de voormalige productiedirecteur meteen aan Nic(olas) Broca, een van zijn oudste medewerkers.

EXIT JEAN-CLAUDE FOURNIER

Broca is dan al niet meer van de jongsten. Hij is op 18 april 1932 in Luik geboren. Hij doorloopt verschillende beroepen — huisschilder, winkelraamletteraar, koopman, radartechnicus in het leger, barman — alvorens hij in 1962 aan de slag gaat bij Belvision, waar hij in dienst treedt als decortekenaar en vervolgens opklimt tot animator. Hij komt daarbij terecht bij Cauvins vroegere baas, Ray Goossens. Broca werkt er aan de korte tekenfilms van *Kuifje* en de lange tekenfilm *Pinocchio in de Ruimte* (1965). Als barman ontmoette hij al

Foto van Raoul Cauvin uit *Les Mémoires de Spirou* (Dupuis, 1989)

Dan valt hij uitgeput in slaap op de zeven kleine bedjes die hij op de eerste verdieping gevonden heeft... veel later, wordt hij gewekt door de thuiskomst van de zeven bewoners... opgetogen door de scenario's, beslissen zij hem aan te nemen als scenarist en 'm vijftig procent van hun albumopbrengsten af te staan. Enkel grompot vindt deze conditie onaanvaardbaar...

Boven: Voor *Robbedoes Speciaal 81-82*, een extra uitgave bij *Robbedoes* nummer 2273 van 5 november 1981 en dat ook afzonderlijk te koop is, maken Didier Conrad en Yann een parodie op *Sneeuwitje*. In hun verhaal *Witte Yoghurt* is Raoul Cauvin te zien als Sneeuwitje. Zeven tekenaars voor wie hij schrijft, zijn te zien als dwergen, zo ook Berck.

Rechts: Raoul Cauvin en zijn werk duiken meermaals op in *Les Hauts de Pages*, een rubriekje in *Spirou* waarin Yann en Didier Conrad de inhoud van het weekblad en het werk van stripmakers bekritiseert. Ook *Sammy* krijgt een veeg uit de pan in een van de stroken. De rubriek is vanaf 1981 acht maanden lang bovenaan de pagina's van *Spirou* te lezen. In 2013 publiceert Dargaud een nieuwe integrale editie van deze stripjes met de volgende omschrijving: "Ze perfectioneerden het grafische vermogen van Franquin, de bijtende dialogen van Tillieux, de dynamiek van Berck."

José Dutillieu die zich vanaf 1967 voor Belvision als regisseur toelegt op de tekenfilms *Asterix de Galliër* (1967), *Asterix en Cleopatra* (1968), *Kuifje: De Zonnetempel* (1970), *Lucky Luke: Daisy Town* (1971), *Kuifje: Het Haaienmeer* (1972) en *De Fluit met Zes Smurfen* (1976). Nic Broca tekent mee aan elk van deze avonturen. Door bezuinigingen bij Belvision volgt hij in 1976 René Goscinny naar Parijs om er voor Studio Idéfix te gaan werken aan *De 12 Werken van Asterix* (1976) en *De Ballade van de Daltons* (1978). Na het overlijden van Goscinny in 1977 keert hij terug naar Brussel.

Om zich te laten gelden bij zijn nieuwe baas heeft Dutillieu het voornemen om Broca aan het hoofd te zetten van de stripreeks *Robbedoes en Kwabbernoot*. Een groot voordeel van Broca is dat hij met zijn ervaring in de tekenfilmsector erg snel kan werken. Probleempje, want Jean-Claude Fournier schrijft en tekent die reeks en is nog lang niet van plan er mee op te houden. Dutillieu voelt zich geruggensteund door de directie van Dupuis die van Fournier af wil, maar in dat plan wordt gedwarsboomd door Alain De Kuyssche, die Fournier niet wil ontslaan. Dutillieu speelt het vervolgens vuil. Hij verspreidt het gerucht dat Fournier misschien niet meer zo gemotiveerd is om *Robbedoes* te tekenen. Daarna stelt hij voor om een bijkomend team aan te stellen om in een hoger tempo avonturen van de groom te tekenen zodat *Robbedoes* voortaan in elk nummer te lezen is. Jean-Claude Fournier verstoort die plannen voorlopig door vanaf *Robbedoes* nummer 2088 van 20 april 1978 met *Kodo de Tiran* te starten, het eerste deel van een langere cyclus. Alarmerende geruchten dwingen hem naar Brussel af te zakken en zijn

voornemen af te zwakken tot een tweeluik. De vergadering in Brussel wordt zelfs een nachtmerrie. Hij krijgt er de verwijten dat zijn *Robbedoes* te politiek, te Bretoens en te links is geworden.

Een andere zorg is het tragere publicatieritme van perfectionist Fournier. In 1979 krijgt de tekenaar in de kantoren van Dupuis van Dutillieu te horen dat deze zinnens is andere auteurs aan het werk te zetten voor verhalen die tussen de zijne zullen verschijnen. "Ik was sprakeloos. Ik stamelde en keerde terug naar huis, in Rennes, waar ik toen woonde, en was er tegelijk kapot van en woedend. Ik besloot met de reeks te stoppen. Ik stuurde mijn ontslagbrief op", vertelt Fournier.¹ Maar het is Dutillieu die Fournier met een brief in september 1979 laat weten dat *Robbedoes en Kwabbernoot* van hem wordt afgenomen. Het verhaal waaraan hij al was begonnen, *La Maison dans la Mousse* (*Het Huis in het Schuim*) blijft onafgewerkt.

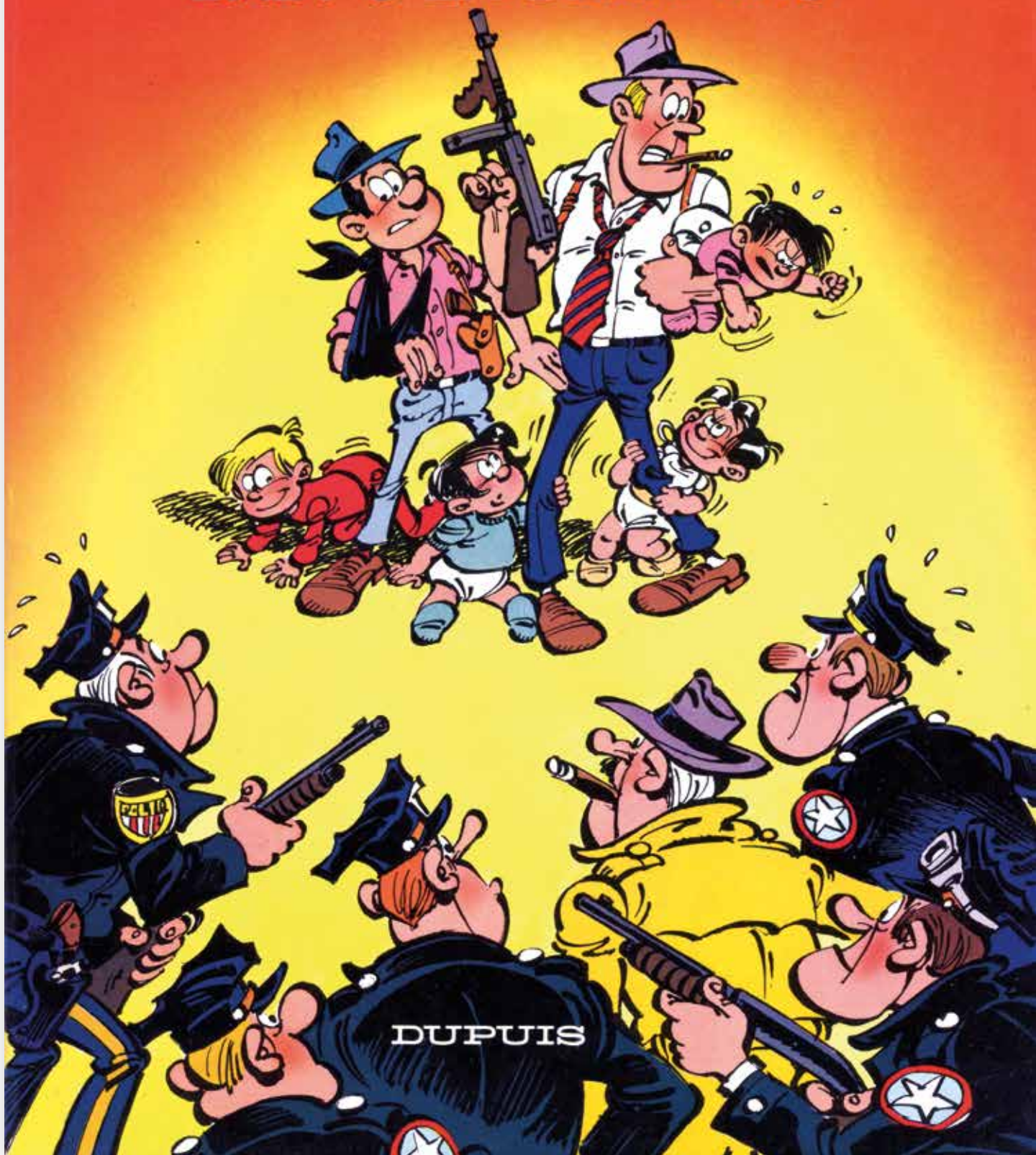
Dat Alain De Kuyssche tegelijkertijd minder en minder op de redactie is te zien en zich vaker terugtrekt in Spanje, geeft Dutillieu vrij spel om zijn plannen door te drukken. Dutillieu vraagt diverse tekenaars om proefplaten te tekenen om de reeks over te nemen. Veel kandidaten zijn er echter niet. Ze hebben al hun eigen reeksen of ze zijn volgens Dutillieu niet gemotiveerd. Hij is nog zo slim om De Kuyssche te vragen om een eerste kort verhaal van *Robbedoes en Kwabbernoot* voor Broca te schrijven dat hij onder het pseudoniem A. Lloyd op papier zet. Stéphane Colman is voor De Kuyssche echter een andere waardige kandidaat om het verhaal te tekenen, maar hij stopt na een tweetal proefplaten. Het verhaal verschijnt na ongeveer een

17

BERCK en CAUVIN

SAMMY

BABY'S EN BLAFFERS

Robbedoes

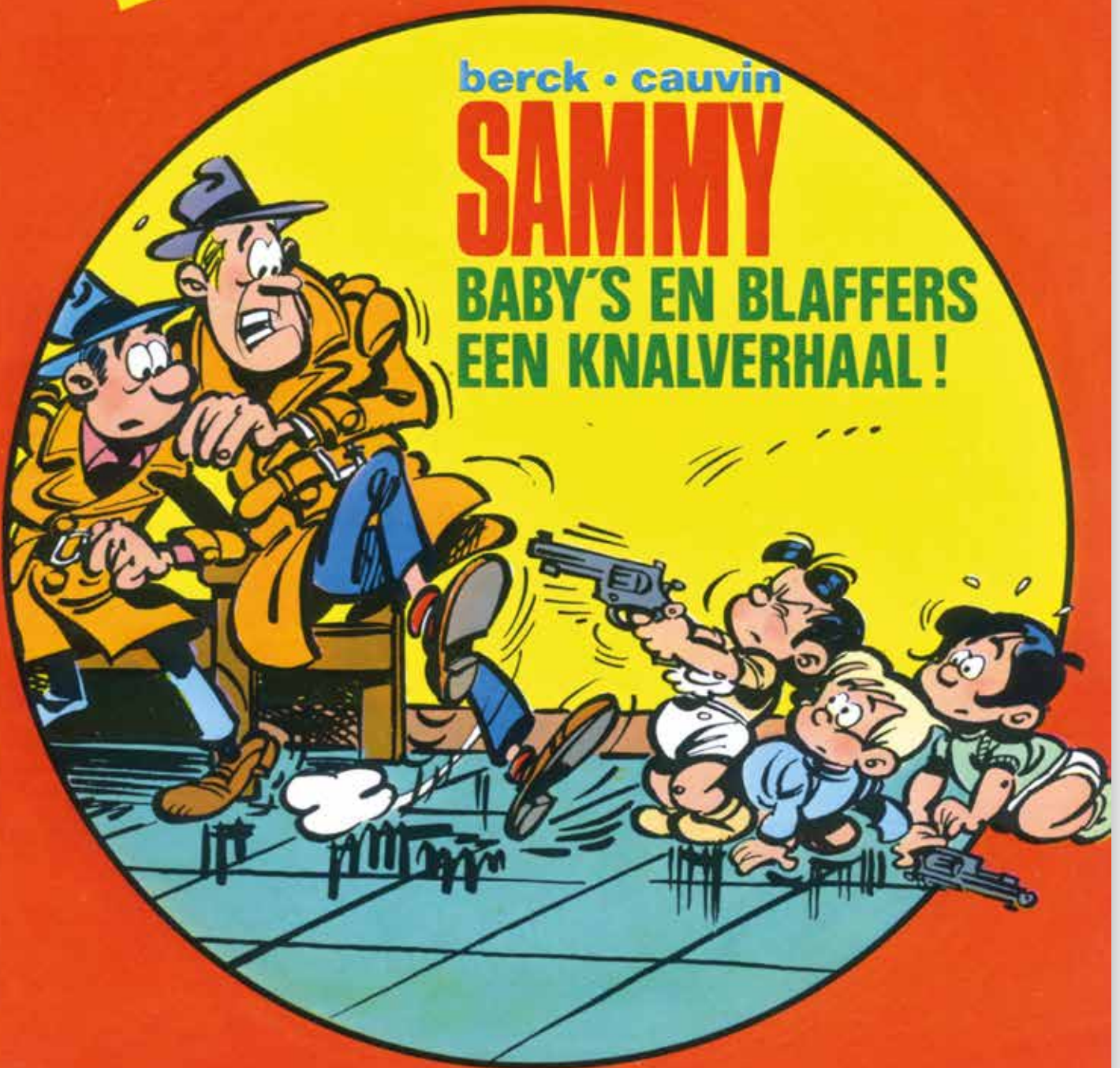
Nr. 2335

3
Weekblad nr.
46ste jaar - 52 blz.
13-1-83
België : 25 F.
Nederland : fl. 1,50

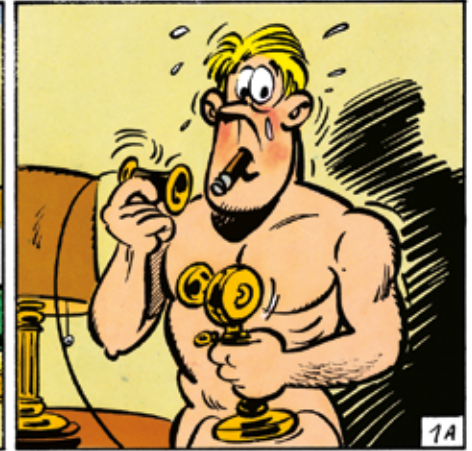
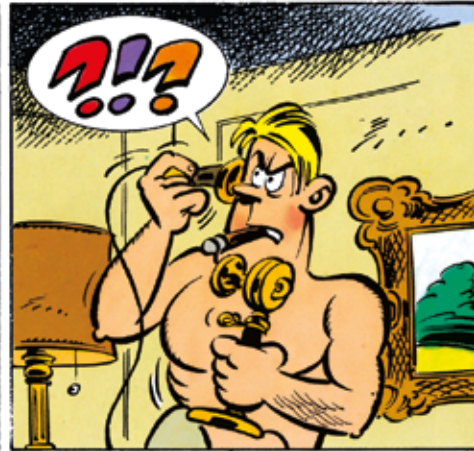
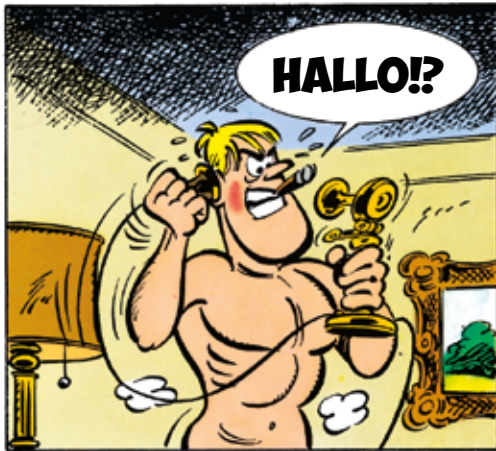
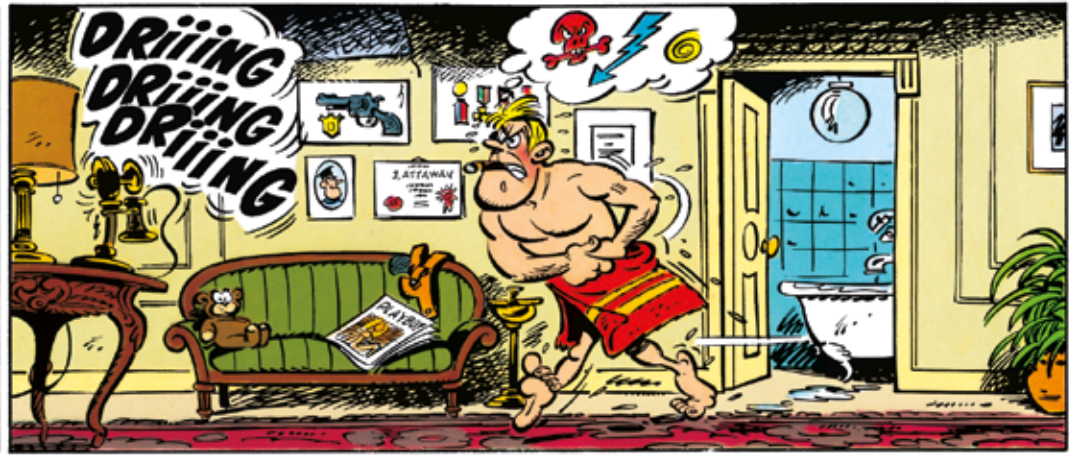
berck • cauvin

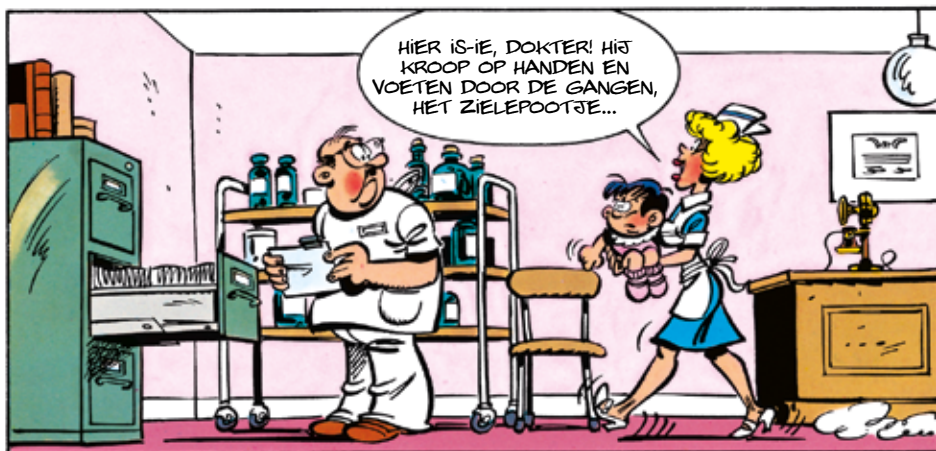
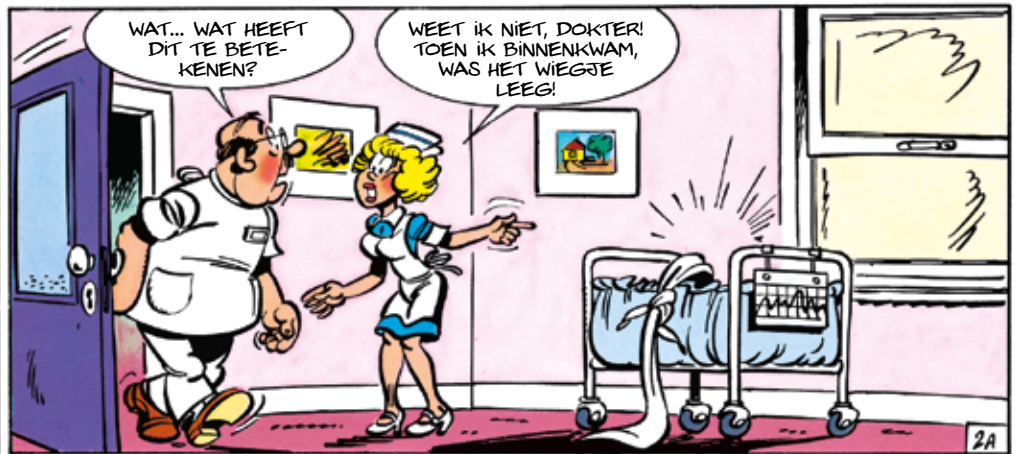
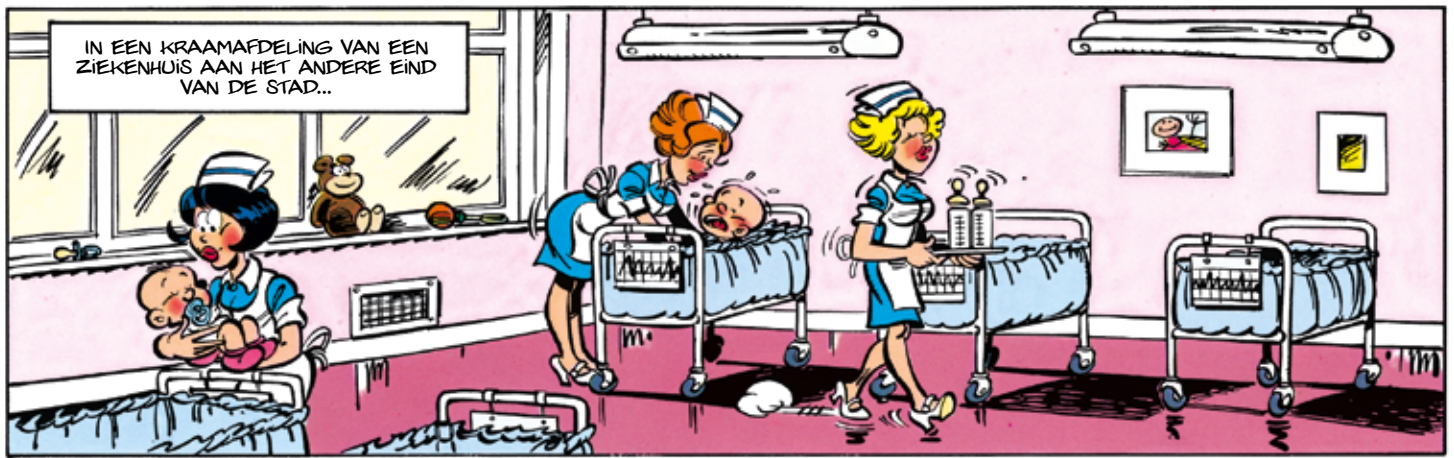
SAMMY

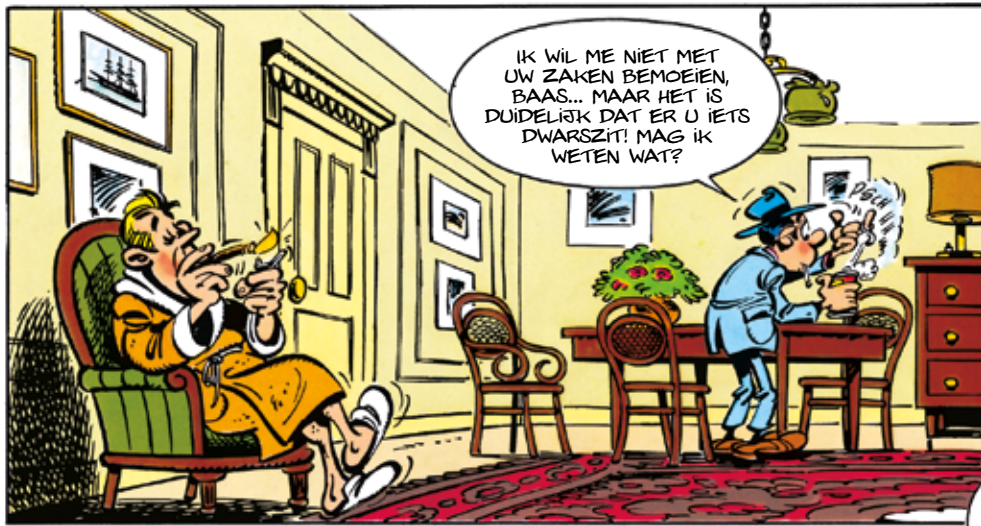
BABY'S EN BLAFFERS EEN KNALVERHAAL!

M-3251-2335-6F

* LEES "HET JEUGDELINIE" (SAMMY INTEGRAAL 3).

